

בס"ד. ש"פ האזינו, שבת שובה ה'תשמ"ח\*

— התועדות ב' — המשך להתועדות יום ב' דראש השנה —

**שיר** המעלות ממעמקים קראתיך הוי', הנה מזמור זה נתקן לאומרו בכל יום מעשרת ימי תשובה, מתחיל מראש השנה<sup>2</sup> (שהוא היום הראשון דעשי"ת), וכמה דרושי ראש השנה מתחילים בפסוק זה. ומובא ע"ז בהדרושים<sup>3</sup>, דכפירוש ממעמקים יש שתי דיעות בזהר<sup>4</sup> ר' יצחק ור' אבא, דר"י מפרש ממעמקים של האדם, שהתפלה הנ"ל היא ממעמקי נפשו של האדם<sup>5</sup>, ממעמקי הנפש של דוד המלך<sup>6</sup> וכן של כאור"א מישראל האומר מזמור זה, ור"א מפרש ממעמקים של למעלה אתר גנוז הוא לעילא כו'. וממשיך בהמאמרים<sup>6</sup>, והנה פירוש ממעמקים הוא ב' עומקים, דזהו לפי שתי הדיעות הנ"ל, וע"פ זה מבאר דלדעת ר"י הנה העומק לפנים מעומק הוא עומקא דליבא<sup>7</sup> ולדעת ר"א הרי זה עומקא דעמיקתא בהמדריגות שלמעלה. וממשיך דעיקר הפירוש הוא דקאי על המדריגות שלמעלה, דהיינו שע"י קראתיך מגיעים בבחי' עומק לפנים מעומק, עד שעולים לבחי' עומק כזה שהוא למעלה מהתחלקות של דרגות, ומשם קראתיך — נמשך — הוי'. והקשר דב' הפירושים (דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי) הוא, כי היכולת להמשיך בבחי' עומק זה שהוא למעלה מכל גדר התחלקות הוא ע"י בחי' עומקא דליבא, שבא ע"י עבודת התשובה, כמבואר בהמאמרים, וכמובן בפשטות שזהו תוכן מזמור זה (שיר המעלות ממעמקים), תפלת התשובה.

**ולהבין** זה, איך על ידי עבודת התשובה ממשיכים מבחינת העומק לפנים מעומק שלמעלה, יש להקדים תחילה מה שמבואר בהמשך ראש השנה תרח"ץ<sup>7</sup> (לפני חמישים שנה), שיש שתי מדריגות בתשובה, ענין התשובה ומהות התשובה. דענין התשובה היא התשובה על ענינים פרטיים או אפילו על ענינים כלליים, אבל אף שהתשובה אינה על חטא ועון<sup>8</sup> ופשע מ"מ ענינה הוא שעולה בעבודתו בטוב

\* יצא לאור בשעתו, "וא"ו תשרי שנת תשמ"ח".

(1) תהלים קל, א.

(2) שער הכוונות דרושי ראש השנה (לפני דרוש א') קרוב לתחלתו. פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז. סידור אריז"ל במקומו. מג"א או"ח סנ"ד סק"ב בשם כתבים. עט"ז או"ח ר"ס תקפב. סידור אדמו"ר הזקן במקומו. וראה גם לקו"ת דרושים לר"ה רד"ה שיר המעלות ממעמקים (סב, ב).

(3) ד"ה שיר המעלות תש"ג (סה"מ תש"ג ע' 18 ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל תשל"ט.

(4) ח"ג סט, סע"ב ואילך.

(5) ראה זח"ב סג, ריש ע"ב. ריש וסוף ד"ה שיר המעלות ממעמקים תרס"ח.

(6) סה"מ תש"ג שם ע' 19.

(7) ד"ה: תקעו פ"ב. שובה פ"א. פ"ו. בורא ניב שפתים דש"פ האזינו פ"א. וראה גם ד"ה תקעו דש"פ נצבים תרצ"ז פ"ד.

(8) ראה הנסמן בהערה הבאה. ד"ה כבוד מלכותך תרח"ץ פ"ב. וראה גם ד"ה שובה שנאמר בהתועדות

עצמו<sup>9</sup>, שהולך ומוסיף בשלימות עבודתו עד שעבודה פרטית זו היא כדבעי וכדרוש, ועד שע"י שמשלים כל הענינים הפרטיים הרי כללות עבודתו היא כדרוש. אמנם מהות התשובה הוא שממקום שהוא עומד בו במעמדו ומצבו הרוחני הוא עולה (ער שטעלט זיך איבער) למקום נעלה יותר, שהוא מעמד ומצב חדש ועד שאינו בערך כלל למצבו לפניו<sup>10</sup>. והיינו שעולה למצב עליון שלא בערך כלל עד שאין לומר עליו לשון וגדר עליון ותחתון, דלשון עליון מורה שישנו תחתון והוא העליון בערכו, משא"כ מהות התשובה היא בדרגא כזו שאינה בגדר וערך דעליון ותחתון, שאינו שייך כלל להמצב שלפניו<sup>10</sup> (למעליותא)<sup>10</sup>, עד שנעשה מציאות חדשה שנעשית מאין ואפס ממש. וע"י שעומד במעמד ומצב שאינו בערך כלל, ה"ז פועל על כל פרטי העבודות וכל הפרטי פרטים, שהכל יהי נתקן כדבעי. היינו שמכיון שהוא במעמד ומצב חדש באופן שכל המעשים שעושה הם טובים, וכלשון רז"ל<sup>11</sup> ודיוק הסדר כזה: תשובה ומעשים טובים, שע"י התשובה תהי תכלית השלימות בהמעשים<sup>12</sup> ותכלית השלימות בהטוב ותכלית השלימות בישראל עושי המעשים טובים.

**וזהו**<sup>13</sup> שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי', דע"י תשובה מעומקא דליבא, עומק לפנים מעומק, שהיא מהות התשובה, עי"ז קוראים וממשיכים מלמעלה מבחי' עמיקא דעמיקתא, ועד לעומק כזה שאינו בגדר דרגות כלל. ועי"ז מתקיימים בפשטות כל התפלות שבמזמור זה, שנמשך בחי' העומק העליון שלמעלה, בחי' העומק שלמעלה ממעמקים לשון רבים, עד שהוא למעלה מכל גדר עומק, ויורד עד למטה מטה ובגלוי ממש, ממש גם בזמן, תיכף ומיד, ויהי ביטול כל ההגבלות וגילוי א"ס האמיתי למטה, ויתירה מזו, שהרי לא שייך בו ית' גדר מעלה ומטה אלא הכל אחד, וזה מיוסד ונעשה ע"י שהעומק דישראל והעומק שלמעלה נעשים דבר אחד, ממעמקים קראתיך<sup>14</sup> שיהי ישראל וקוב"ה כולא חד<sup>15</sup>.



9 ראה לקו"ת בלק עד, א. דרושים לר"ה ס, ד. ר"פ האזינו.

10 כידוע בענין "כל ימיו בתשובה" (שבת קנג, א) שהוא אפילו אם "כבר עשה תשובה נכונה" (תניא פכ"ט) — ראה לקו"ש חכ"ה ע' 15 ואילך. וש"נ.

11 אבות פ"ד מ"ז.

12 ראה לקו"ת (מטות פב, א. שמע"צ פה, א. שה"ש יז, ג) דע"י קדימת התשובה המעשים נעשים טובים ומאירים.

13 ראה ד"ה תקעו תרח"ץ (הני"ל) פ"ב.ג.

14 ראה לקו"ת דרושים לר"ה סד"ה שיר המעלות ממעמקים (סג, ב): וזהו קראתיך ה' כאדם הקורא

לחבירו שיבוא אצלו כך הוא קורא להשי"ת שיתגלה אלקותו בעולם התחתון שיהי נגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו.

15 ראה זח"ג עג, א. להעיר מתניא בהקדמת המלקט (ג, ב).